

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Türkiye'nin 2004 yılından bugüne Avrupa ülkelerinden ithal ettiği plastik atıkların miktarı 173 kat artmıştır. Greenpeace Akdeniz'in, Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) ve İngiltere Ulusal İstatistik Dairesi'nden aldığı verilere göre; Türkiye, 2020 yılında Avrupa Birliği ülkelerinden toplam 659 bin 960 ton plastik atık ithal ederek, Avrupa'dan en çok plastik atık alan ülke olmuştur. TÜİK verilerine göre de 2009 yılında, 7 bin 169 ton olan plastik atık ithalatı, 2019 yılı ekim ayı itibarıyla yıllık 524 bin 580 tona çıkmıştır.

2017 yılından itibaren, ithal edilen atıkları geri dönüştürmek için pek çok firma ve plastik organize sanayi bölgeleri kurulmuştur. Devlet, bu firmalara ithal ettikleri plastik atık başına teşvik vermiş, vergi muafiyeti getirmiştir. 2020 yılında atık plastik ithal izni olan 130 şirket bulunurken, 2021 yılının ilk dört ayında firma sayısı 400'e çıkmıştır. Atık ithalatı çok büyük bir rant oluşturmaktadır. Yüzlerce firma da kayıt dışı olarak, yönetmeliklere aykırı faaliyet yürütmektedir. Firmalar, Avrupa'nın değerlendirilebilir atıklarının yanı sıra bertaraf edilmesi gereken çöplerini de ithal etmektedir. İthal edilen atıkların sadece yüzde 30-40'ı değerlendirilebilmektedir.

Son yıllarda geri dönüşüm fabrikalarında çıkan yangınlardaki artış dikkat çekmektedir. Demokratik kitle örgütlerinin derlediği verilere göre; 2020 yılında 65 geri dönüşüm tesisinde, 2021 yılının ilk 7 ayında İstanbul, Tekirdağ, Osmaniye, İzmir, Kocaeli, Adana, Mardin, Antalya, Gaziantep gibi pek çok ilde bulunan 76 geri dönüşüm tesisinde yangın çıkmıştır. Bu tesislerin bazıları yılda 3-4 defa yanmıştır. Bilim insanları, yangınların sebebini; geri dönüştürülmesi maliyet gerektiren atıkların firmalar tarafından yakılarak bertaraf edilmesi ve firmaların herhangi bir önlem almadan atıkları depolanması olarak belirtmektedir. Plastik atıkların yanması sonucunda, tonlarca karbondioksit, dioxin, ağır metal, furan, PCB gibi

kanserojen, zehirli kimyasallar ortaya çıkmaktadır. Bu kalıcı organik kirleticiler, havaya, su varlıklarına, toprağa karışarak, telafisi olmayan çevre kirliliğine ve kanser gibi halk sağlığı sorunlarına yol açmaktadır. Ayrıca, tarımsal ürünlere bulaşarak zehirlenmelere de sebebiyet vermektedir. Söndürme çalışmaları bazen günlerce sürebilmektedir. Ortaya çıkan külde zehirli maddeler bulunmaktadır.

Firmaların denetimsizliğinden ve kar hırsından kaynaklanan bu yangınlarla halkın anayasal hakkı olan sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkı gasp edilmektedir. Dünyanın pek çok ülkesinde ağır suçlar arasında sayılan bu yangınları önlemeye yönelik acil kalıcı önlemler alınması ve ilgili kurumların bu yangınların neden olduğu tehlikelere karşı halkı bilgilendirmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Kamuoyunda şüpheli olarak nitelendirilen, geri dönüşüm tesislerinde çıkan yangınların nedenleri etkin bir şekilde araştırılmış mıdır? Sonuç kamuoyu ile paylaşılacak mıdır? İtfaiye raporlarında yangınların çıkış nedenleri ne şekilde yer almaktadır?
- 2- Bakanlığınız verilerine göre 2021 yılı içinde kaç geri dönüşüm tesisinde yangın çıkmıştır?
- 3- Yangınların çevreye ve halk sağlığına verdiği zararlar nedeniyle işletme sorumlularına yaptırım uygulanmış mıdır? Ceza alan işletmeler var mıdır?
- 4- Geri dönüşüm tesisleri ne şekilde, hangi sıklıkta denetlenmektedir? 2021 yılında yangın çıkan tesislerin denetim raporları mevcut mudur? Yanıcı madde içeren atıkların uygun koşullarda depolanması yapılmakta mıdır?
- 5- Geri dönüşüm tesislerinde çıkan yangınların neden olduğu zararlardan çevrenin, tarım alanlarının, su varlıklarının ve halk sağlığının korunması için Bakanlığınızın çalışması var mıdır?
- 6- Yangın çıkan tesisin bulunduğu yerde yaşayan halk, yangının neden olduğu zararlar konusunda uyarılmakta mıdır? Bu konuda ilgili kurumlarla işbirliğiniz var mıdır?
- 7- Geri dönüşüm tesislerinde meydana gelen yangınların engellenmesi için çalışmalarınız var mıdır? Bu konuda yasal düzenlemeler yapılmakta mıdır?
- 8- Hükümetinizin sıfır atık projesi ile çelişen atık ithalatının bütünüyle yasaklanması için bir girişiminiz olacak mı?